

Eerste centrale vmbo-examens beroepsgerichte vakken

Docenten zijn best tevreden

Docenten van groene scholen zijn over het algemeen best tevreden over de eerste centrale vmbo-examens in de beroepsgerichte vakken. Alleen de organisatie verloopt soms niet zo soepel. Piet Dietvorst van de Citogroep rapporteert op de volgende pagina's over de resultaten van de examens en de reacties van docenten.

H

et examenjaar 2003 was voor ons (Citogroep) een spannend jaar. Voor het eerst werden in het vmbo centrale examens voor de beroepsgerichte vakken afgenomen. Voor de sector landbouw was dit echt nieuw. Daar was immers, in tegenstelling tot andere sectoren, geen ervaring met landelijke examens. Om zicht te krijgen op de kwaliteit van het examen werden de scores van de kandidaten statistisch bewerkt in een toets- en itemanalyse (tia). Daarnaast werden reacties van docenten verzameld.

Normeringsterm

Docenten sturen de scores van de kandidaten bij de examenvragen naar de Citogroep. In een tia wordt daar per opgave de gemiddelde score van de kandidaten berekend. Ook wordt op basis van een normerings- of N-term uitgerekend hoeveel kandidaten een onvoldoende op het examen scoren. Deze term bepaalt de omzetting van score naar cijfer. In 2003 was de voorlopige normeringsterm 1, maar de Cevo stelt de definitieve term vast. De reacties van docenten en de tia speelden een belangrijke rol daarbij. Een verhoging van de N-term leidt dan tot minder onvoldoendes en een hoger gemiddeld cijfer. Voor de omzetting in 2003 golden voor de meeste examens Landbouw adviestabellen. Scholen waren niet verplicht deze te gebruiken. Slechts 11 procent van de scholen heeft in 2003 bij een of meer vakken een eigen omzettingstabel gebruikt. Bij de praktische examens waren de cijfers over de hele linie hoog. Zowel voor de CPE's, als de CIE's. Voor deze examens is de N-term niet aangepast. Enkele CSE's bleken gemakkelijk te zijn. De N-term werd daar beneden 1 vastgesteld. Maar het CSE KB Landbouwbreed bleek voor de leerlingen tamelijk moeilijk. Wellicht ook doordat de examens voor KB en GL van Landbouwbreed een behoorlijke taalvaardigheid vereisen. De CSE's van Agrarische bedrijfseconomie en Agrarische techniek leverden de hoogste percentages onvoldoendes en de laagste gemiddelde cijfers op. Bij deze vakken is een N-term boven de 1 vastgesteld.

Moeilijkheidsgraad

Reacties van docenten op de examens werden verzameld door de AOC Raad, kwamen via de Examentelefoon bij de Cevo binnen of werden via de telefoon of e-mail doorgegeven aan de Citogroep.

Er werd vooraf gevreesd dat de examens voor de BB-kandidaten slechte resultaten zouden geven, maar over het algemeen vond men dat deze goed te maken waren. Dit blijkt ook uit de resultaten. De examens voor KB en GL vond men naar verhouding iets moeilijker dan de BB-examens. Uit de resultaten komt dit niet overduidelijk naar voren. Wellicht speelt hierbij dat bij vergelijking van 'gemakkelijke BB-examens' met 'KB- en GL-examens op niveau', deze laatste in scherper contrast staan.

De praktische examens werden als zeer positief ervaren. Men vond de examens soms té gemakkelijk. Uit de resultaten – gemiddelde cijfers van 7,4 of meer voor zowel CPE's als CIE's – blijkt ook dat de leerlingen er geen moeite mee hadden. Docenten merkten wel op dat de cijfers hoog uitvielen doordat veel punten waren te behalen voor professionele vaardigheden. Bij de komende examens zal het aandeel van deze vaardigheden minder groot worden gemaakt. Natuurlijk hoeft de moeilijkheidsgraad van praktische examens niet hetzelfde te zijn als de moeilijkheidsgraad van theorie-examens. Vmbo-leerlingen hebben veelal een praktische instelling en zullen daardoor in verhouding ook hoger scoren bij praktische examens.

Aanpassing

Er wordt bij de BB gewerkt aan het in elkaar schuiven van het CSE en het CPE tot een CSPE (centraal schriftelijk en praktisch examen). In 2003 zijn op een aantal scholen deze CSPE's voor de vakken Bloembinden en –schikken en Groene ruimte afgenomen. De resultaten van de kandidaten zijn goed. Het experiment wordt voortgezet. Alle scholen kunnen in 2004, in plaats van een afzonderlijk CSE en CPE kiezen voor het CSPE. In 2005 worden alleen nog maar CSPE's afgenomen. Een dergelijke ontwikkeling is op ter-

mijn ook te verwachten voor de KB-examens.

Over de examenprogramma's van Bloembinden en –schikken en Groene Ruimte komen steeds meer geluiden dat ze te beperkt zijn en een uitbreiding behoeven. De resultaten van de examens wijzen ook in deze richting. De resultaten van de examens Agrarische techniek en Agrarische bedrijfseconomie zouden een aanwijzing kunnen zijn voor te uitgebreide examenprogramma's. Bij vergelijking van het examenprogramma Agrarische Techniek met examenprogramma's uit de sector techniek blijkt dit programma sterk te overlappen met verschillende van deze programma's, terwijl Agrarische techniek voor KB slechts een ondersteunend vak is.

Voor Agrarische Bedrijfseconomie heeft het Procesmanagement VMBO Groen suggesties gedaan voor aanpassing van het examenprogramma. Ook bij Landbouw-breed is ontevredenheid over het eindexamenprogramma. Hier zou het programma aangepast kunnen worden door de eindtermen te rangschikken volgens de 'Kadernotitie Insectoraal Programma Landbouw-breed' van het Procesmanagement.

Examenorganisatie

Naast opmerkingen over de moeilijkheidsgraad van de examens waren er ook reacties over problemen bij de afname van de examens. Vooral over de afname van de beide dealexamens van het CSE KB werd geklaagd. Deze beide dealexamens die elk ongeveer een uur in beslag nemen, moeten in één zitting van twee uur worden afgenomen. Dit geeft bij het uitdelen van de examens problemen. En voor de kandidaten is het lastig om met het ene examen te stoppen en het ander verder te gaan.

Sommige docenten pleiten voor een aparte plaats van elk deexamen in het rooster. Dit leidt echter tot een uitbreiding van de periode van centrale examinering met zes dagdelen. Dat is een te groot nadeel voor scholen en examenorganisatie. Groene scholen ervaren de examen-tijd, waarin door de praktijkexamens een grote claim wordt gelegd op de praktijkruimtes, als een inbreuk op de normale gang van zaken op

FOTO: STUDIO ANDRÉ RUIGROK

*Men vond
de praktische examens
soms té gemakkelijk.
Uit de resultaten
blijkt ook dat
de leerlingen er
geen moeite mee hadden.*

school. In andere sectoren wordt deze klacht veel minder gehoord. Dit heeft vermoedelijk te maken met het feit dat in de sector Landbouw voor de praktijkvakken geen traditie bestaat van landelijke examens, zoals elders. Verder is het opmerkelijk omdat in die andere sectoren een praktijkexamen in tegenstelling tot landbouw niet één maar meerdere dagdelen in beslag neemt. Verwacht wordt dan ook dat dit bezwaar in de loop der jaren minder gehoord zal worden.

VAP-examens

Naast deze algemene opmerkingen kwamen ook reacties binnen op specifieke examens en op vragen en opdrachten. Deze reacties betroffen onduidelijkheden, fouten of onvolkomenheden. Deze problemen konden meestal vrij snel rechtstreeks met de docent worden opgelost. Rond de examens VAP kwamen in verhouding de meeste reacties binnen. Dat waren vragen zoals 'Wat is de Swab-methode?' en 'Waar kan ik pectine krijgen?' en opmerkingen als: 'We gebruiken bij VAP geen rauw vlees.' en 'Bij VAP is het gebruik van houten lepels onhygiënisch.' Op die opmerkingen was de reactie dat er voor de inrichting van een VAP-lokaal

en het gebruik van rauw vlees geen algemene regels zijn, maar misschien is het in de toekomst wel goed om bijvoorbeeld aan te sluiten bij de 'Hygiëncode voor de Horeca'. Verder zullen bij het samenstellen van de examens risicovolle opdrachten wat hygiëne betreft zoveel mogelijk worden vermeden.

Opvallend veel opmerkingen kwamen binnen over het antwoordmodel bij open vragen. Het betrof dan vooral opmerkingen over antwoorden op vragen die niet in het antwoordmodel vermeld waren en volgens de docenten toch goed gerekend moesten worden. Het correctievoorschrift biedt wel mogelijkheden.

Bij open vragen worden twee varianten in het correctievoorschrift gebruikt. Eén waarbij de mogelijke goede antwoorden uitputtend staan vermeld. Een antwoord dat daar niet bijstaat, mag worden goed-gerekend volgens een algemene regel die luidt: 'Indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel.'

Een andere variant is waarbij wordt

gevraagd een voorbeeld te noemen.

De formulering van dit antwoordmodel geeft aan dat de opgesomde lijst van goede antwoorden niet compleet is en dat andere goede antwoorden ook mogelijk zijn.

De algehele conclusie kan zijn dat docenten over het algemeen tevreden zijn over de kwaliteit van de examens. Bij de organisatie is nog wel wat te verbeteren. Een deel van de bezwaren zou door gewinning kunnen verdwijnen. Een ander deel van de bezwaren kan verdwijnen door het aanpassen van de examens en het aanbieden van andere examenvormen, zoals het CSPE. ∞

Piet Dietvorst

Piet Dietvorst is teamleider examens VMBO Groen Citogroep

Gebruikte afkortingen:

ABE = Agrarische bedrijfseconomie

AT = Agrarische techniek

CSE = centraal schriftelijk examen

CPE = centraal praktisch examen

CIE centrale integratieve eindtoets

CSPE = centraal schriftelijk en praktisch examen